

นิพนธ์ต้นฉบับ

ทัศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

กิริติ พันทะสาร¹ กฤษดา พงษ์การณภักศ² อิศริย์ ฮาวปิ่นใจ³ และบุญจพร คำโย^{4*}

รับต้นฉบับ: 31 มกราคม 2566

ฉบับแก้ไข: 28 กุมภาพันธ์ 2566

รับลงพิมพ์: 7 มีนาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับทัศนคติและระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ถือครองที่ทำกินในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ตามมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 จำนวน 315 ราย และวิเคราะห์ผลโดยค่าสถิติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41–50 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพทำไร่/ทำสวน รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ครอบครองพื้นที่ทำกิน 5.1 – 10 ไร่ ประชาชนมีระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ในระดับปานกลาง มีระดับทัศนคติต่อกฎหมายป่าไม้อยู่ในระดับมาก ระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครอง และลักษณะการทำประโยชน์ในพื้นที่ ส่งผลให้มีระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้แตกต่างกัน และพบว่าการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน และส่วนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความรู้และความเข้าใจกฎหมายป่าไม้แก่ประชาชนเพื่อลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ : ทัศนคติ, การรับรู้, กฎหมายป่าไม้, การใช้ประโยชน์ที่ดิน, อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

¹ สาขาวิชาการจัดการป่าไม้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - แพร่ เฉลิมพระเกียรติ

² สาขาวิชาเกษตรป่าไม้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - แพร่ เฉลิมพระเกียรติ

³ สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมป่าไม้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - แพร่ เฉลิมพระเกียรติ

⁴ สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - แพร่ เฉลิมพระเกียรติ

*ผู้รับผิดชอบบทความ: E-mail: punchaporn2525@gmail.com

ORIGINAL ARTICLE

**People's Attitude and Perception of Forest Laws Regarding Land Use Policy
in Phu Pha Man National Park**

Keerhati Panthasarn¹, Kritsada Phongkaranyaphat², Itsaree Howpinjai³, and PUNCHAPORN KAMYO^{4*}

Received: 31 January 2023

Revised: 28 February 2023

Accepted: 7 March 2023

ABSTRACT

This research aimed to determine the levels of attitude and perception on forest laws regarding land use policy in Phu Pha Man National Park as well as to investigate the factors affecting attitudes and perceptions on forest laws of people who had land use rights in Phu Pha Man National Park. An interview form was used as an instrument for collecting data from the sample group consisted of 315 people who have land ownership in Phu Pha Man National Park under section 64, National Park Act B.E. 2562 (2019). The obtained data were analyzed by using descriptive statistics. The results showed that most of the respondents were male, aged 41-50 years old, finished the primary level education, and made their livelihoods as gardeners. Each household earned less than 10,000 baht per month, with land ownership of 5.1-10 rai. Their perception of forest laws information was at a moderate level. Their attitudes towards forest laws were at a high level whereas their perception of forest laws was at a moderate level. The study also revealed that age, education level, main occupation, monthly income, land ownership, and land use pattern were factors that affected different levels of people's perception of forest laws. Moreover, it was found that people's perception of forest laws information had a significant correlation ($p < 0.05$) with a level of people's perception of forest laws. These research findings will be applied as a guideline for Phu Pha Man National Park as well as relevant agencies in providing information about forest laws to people in order to reduce the problem of the encroachment into national park in the future.

Keywords: Attitude, Perception, Forest Laws, Land Use, Phu Pha Man National Park

¹ Master of Science Program in Forest Management, Maejo University Phrae Campus

² Bachelor of Science Program in Agroforestry, Maejo University Phrae Campus

³ Bachelor of Science Program in Forest Industry Technology, Maejo University Phrae Campus

⁴ Bachelor of Political Science Program in Political Science, Maejo University Phrae Campus

*Corresponding author: E-mail: punchaporn2525@gmail.com

บทนำ

นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ประเทศไทยต้องมีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อยในอัตราร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ ประกอบด้วยป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ และป่าเศรษฐกิจหรือป่าชุมชน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของพื้นที่ประเทศ โดยการจำแนกพื้นที่ป่าไม้เพื่อการบริหารจัดการในภาพรวมของประเทศและระดับพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ในแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสม (National Forest Policy, 2019) แม้ว่าประเทศไทยจะกำหนดนโยบายในการอนุรักษ์ แต่ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ก็มิได้หมดไปแต่อย่างใด ซึ่งในปี พ.ศ. 2560 มีคดีบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จำนวน 2,081 คดี ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 1,452 คดี และ ปี พ.ศ. 2562 จำนวน 763 คดี (Protected and Fire Control Office , 2021) สาเหตุของการบุกรุกพื้นที่ป่าเกิดจากความต้องการใช้ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นจนเกินขีดความสามารถ และความจำเป็นต้องเปลี่ยนผู้ถือครอง ส่งผลให้จำนวนพื้นที่ป่าไม้ลดลง (The Administrative Court , 2013) ซึ่งนโยบายของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541 ตลอดจนคำสั่งคณะกรรมการสงวนแห่งชาติ ที่ 66/2557 พบว่ามีลักษณะเป็นการผ่อนปรนบทบัญญัติของกฎหมาย แต่ก็ยังคงไม่สามารถยับยั้งปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า หรือการขยายการครอบครองพื้นที่ของกลุ่มคนเพื่อทำธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท และการทำการเกษตรแปลงใหญ่

และยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาค้นบุกรุกป่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Sathornkit , 2016)

ในปี พ.ศ. 2562 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงได้ยกร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เนื่องจากพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 บังคับใช้มานานกว่า 58 ปี (National Park Office , 2021) ส่งผลให้บทบัญญัติบางประการอาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันในการสงวน อนุรักษ์ คุ้มครอง และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมมิให้ถูกทำลายจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน (Thai Government Gazette , 2019) ซึ่งอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน เป็น 1 ใน 156 อุทยานแห่งชาติในประเทศไทยที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ประกาศจัดตั้ง เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ครอบคลุมพื้นที่ 218,750 ไร่ มีชุมชนรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติกว่า 30 ชุมชน จากการสำรวจการครอบครองที่ดินของประชาชนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541 พบว่า มีพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติกว่า 12,121 ไร่ (Phuphaman National Park , 2019) จากข้ออ่อนผันก็มีได้ทำให้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติลดลงแต่อย่างใด เนื่องจากจำนวนประชากรในชุมชนที่อาศัยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการของการใช้ทรัพยากรเพิ่มตามไปด้วย (The Administrative

Court, 2013) ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ตามข้อมูลการสำรวจที่ดินตามมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 กว่า 20,875 ไร่ (Phuphaman National Park, 2019)

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ที่เน้นการอยู่ร่วมกันของ “คนกับป่า” ภายใต้นโยบาย “ป่าอยู่ได้ คนอยู่ได้” บทบัญญัติที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ คือ มาตรา 64 วรรคหนึ่ง ซึ่งได้วางหลักไว้ว่า “ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติให้แล้วเสร็จภายใน 240 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติบังคับใช้” (Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation, 2019) แต่การดำเนินการตามมาตรา 64 ประกอบด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน ที่อาจสร้างความสับสนให้กับประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงทัศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนให้ความรู้ทำความเข้าใจในเรื่องของระเบียบและข้อกำหนดของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แก่ประชาชนที่ถือครองที่ทำกินในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนเกิดความรู้และตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับป่า และลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติต่อกฎหมายป่าไม้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ของประชาชนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน
2. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินของประชาชนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ของประชาชนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

วิธีการศึกษา

1. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อศึกษาทัศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ดังนี้ (Figure 1)

2. ประชากรและขนาดตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาประชาชนที่ถือครองที่ดินทำกินตามมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ซึ่งได้ทำการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง อ้างอิงตามหลัก Yamane (1973) จากจำนวนประชาชนที่ถือครองที่ดินทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน จำนวน 1,488 ราย ค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 และคำนวณการกระจายสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง (Quota Sampling) โดยสูตรการกระจายตามสัดส่วน (Jamikorn, 1983) เก็บข้อมูลจำนวน 315 ตัวอย่าง ดังนี้ (Table 1)

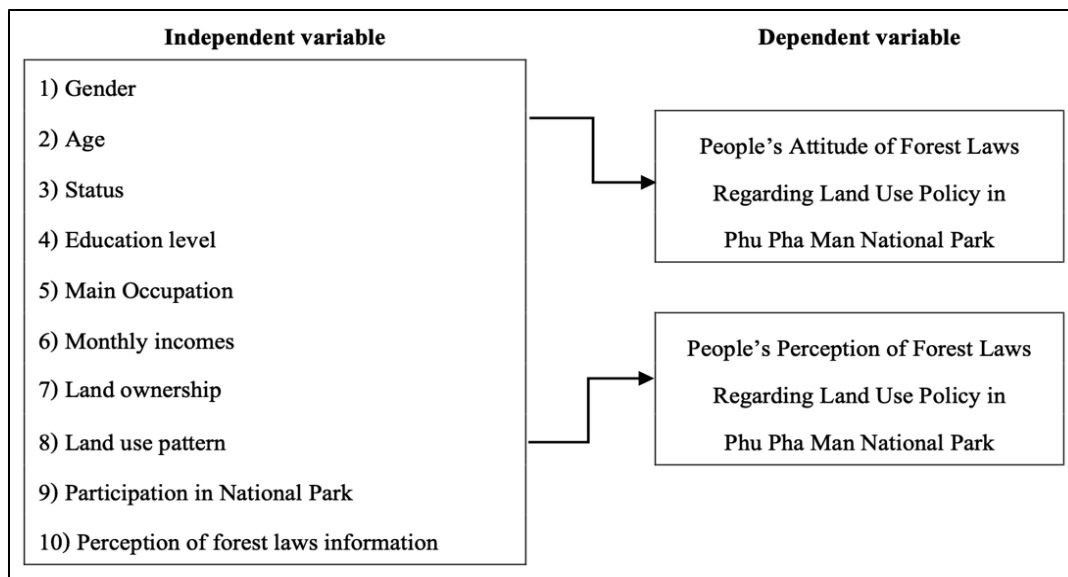

Figure 1 Relationship between independent variables and dependent variables

Table 1 The proportion of people who own Land use and the sample Categorized by village, population (person), number of samples (person)

Village name	Population	Sample
Na Noy Village	82	17
Na Yang Tai Village	11	2
Sum Pak Nam Village	317	67
Huay Hin Poon Village	65	14
Wang Kok Kaew Village	80	17
Wang Sa Wab Village	247	52
Huay Sor Village	372	79
Tad Fha – Dong Sa Kan Village	314	66
Total	1,488	315

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research method) ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ที่นักวิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสำรวจข้อมูลภาคสนาม แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคม ส่วนที่ 2 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ของประชาชน โดยมีระดับการรับรู้ข่าวสาร 3

ระดับคือ เป็นประจำ (2 คะแนน) บางครั้ง (1 คะแนน) และไม่เคย (0 คะแนน) ซึ่งสามารถแบ่งเกณฑ์วัดระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 1.35–2.00 ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 0.68–1.34 และระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 0.00–0.67

ส่วนที่ 3 ทศนคติต่อกฎหมายป่าไม้ของประชาชนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน จำนวน 18 ข้อ โดยมีการกำหนดคะแนนเป็น เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5 คะแนน) เห็นด้วย (4 คะแนน) ไม่แน่ใจ (3 คะแนน) ไม่เห็นด้วย (2 คะแนน) และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1 คะแนน) โดยแบ่งเกณฑ์วัดระดับทัศนคติต่อกฎหมายป่าไม้ออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.21–5.00 ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 ระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.81–2.60 และระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80

ส่วนที่ 4 การรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน จำนวน 22 ข้อ โดยมีการกำหนดคะแนนเป็น คำตอบถูก (1 คะแนน) และคำตอบผิด (0 คะแนน) โดยแบ่งเกณฑ์วัดระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 14.67–22.00 ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 7.34–14.66 และระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 0.00–7.33

โดยทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนจะเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมาย แล้วนำข้อมูลที่ได้นำประมวลผลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์สถิติทาง

สังคมศาสตร์ ซึ่งใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ความถี่ (Frequency) สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) เพื่อทำการเปรียบเทียบและทดสอบข้อมูล ได้แก่ Independent-Sample T-test (T-test) , One-Way ANOVA (F-test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation)

ผลและวิจารณ์

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากร สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลทางประชากร สภาพเศรษฐกิจ และสังคม จากการศึกษาพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.16) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 31.43) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 68.89) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน (ร้อยละ 48.57) มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 42.86) พบว่าอาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 20 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 71.11) ประกอบอาชีพทำไร่/ทำสวน (ร้อยละ 41.27) มีรายได้เฉลี่ยทั้งครัวเรือนต่ำกว่า 10,000 ต่อเดือน (ร้อยละ 39.68) ครอบครองที่ทำกินในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน 5.1-10 ไร่ (ร้อยละ 31.43) ทำประโยชน์ในพื้นที่โดยการทำไร่อ้อย/มันสำปะหลัง (ร้อยละ 42.86) และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมของอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน เช่น กิจกรรมอาสาสมัครพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ กิจกรรมพัฒนาอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน หรือเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน (ร้อยละ 67.94) (Table 2)

Table 2 Socio-demographic factors (n = 315)

Sample group	Frequency	Percentage
Gender		
male	158	50.16
female	157	49.84
Age		
21 – 30	19	6.03
31 – 40	54	17.14
41 – 50	99	31.43
51 - 60	68	21.59
> 60	75	23.81
Status		
Single	62	19.68
Marital status	217	68.89
Divorced/widowed	36	11.43
Member in Family		
1 - 2	32	10.16
3 – 4	153	48.57
5 - 6	87	27.62
> 6	43	13.65
Education level		
Uneducated	23	7.30
Primary level	135	42.86
Junior high school level	34	10.79
High school level	68	21.59
Vocational certificate	8	2.54
High vocational certificate	14	4.44
Bachelor's degree	29	9.21
Postgraduate	4	1.27
Length of stay in the community (Years)		
< 5	21	6.67
5 – 10	21	6.67
11 – 15	19	6.03
16 – 20	30	9.52
> 20	224	71.11

Table 2 (continued)

Sample group	Frequency	Percentage
Main Occupation		
Company employee	5	1.59
General employee	52	16.51
Freelance/sales	39	12.38
Farmer	63	20.00
Gardener	130	41.27
Government service	26	8.25
Monthly incomes		
< 10,000	125	39.68
10,000 – 20,000	120	38.10
20,000 – 30,000	40	12.70
> 30,000	30	9.52
Land ownership		
1 – 5 rai	72	22.86
5.1 – 10 rai	99	31.43
10.1 – 15 rai	72	22.86
15.1 – 20 rai	45	14.29
> 20 rai	27	8.57
Land use pattern		
House	8	2.54
Farm	73	23.17
Sugarcane/cassava	135	42.86
Rubber tree	41	13.02
Mixed farming	50	15.87
Date palm	8	2.54
Participation in Phu Pha Man National Park		
Ever	101	32.06
Never	214	67.94

ข้อมูลด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม จากการศึกษาพบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย แต่สัดส่วนของประชากรระหว่างเพศชายและเพศหญิงมีความใกล้เคียงกัน ส่วนมากอยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาคือกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี แสดงให้เห็นว่าสังคมในพื้นที่อำเภอชุมแพ และภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น กำลังเตรียมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาเพียงประถมศึกษา เนื่องจากไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ เพราะมีฐานะยากจน ประชาชนกว่าร้อยละ 70 อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 20 ปี และประกอบอาชีพหลักคือ ทำไร่และทำสวน และไม่มีที่ดินทำกินแปลงอื่น มีเพียงที่ทำกินในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่านเท่านั้น ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 5.1-10 ไร่ต่อครัวเรือน ส่งผลให้มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท สอดคล้องกับรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2564 พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปัญหาความยากจน ร้อยละ 10.20 สูงเป็นอันดับ 2 ของประเทศ การกระจายตัวของคนจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงถึงร้อยละ 42.5 และเป็นภาคที่มีรายได้ต่อหัวต่ำสุดมาโดยตลอด ส่วนหนึ่งมาจากแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนมากทำงานในภาคเกษตรกรรมซึ่งมีผลิตภาพแรงงานต่ำ ซึ่งรายได้ที่เป็นตัวเงิน มีมูลค่า 8,293 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้รายได้จากค่าจ้างและเงินเดือนลดลงร้อยละ 6.57 จากปี 2562 ปัจจุบันสัดส่วนแรงงานยากจนภาคเกษตรสูงถึงร้อยละ

65.76 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนดังกล่าวลดลงจากปี 2563 ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 67.47 เนื่องจากแรงงานในภาคเกษตรกรรมบางส่วนกลับไปทำงานในสาขาเดิมที่เคยทำในช่วงก่อนมีการแพร่ระบาดของโควิด-19 เมื่อพิจารณาการศึกษาของคนจน พบว่า ภาพรวมคนจนมีการศึกษาระดับต่ำ ร้อยละ 73.75 เป็นกลุ่มที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า รองลงมาเป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 15.01 (Office of the National Economic and Social Development Council, 2021)

2. การรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 0.84) (Table 3) เนื่องจากพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เริ่มบังคับใช้เมื่อช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ส่งผลให้การประชาสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร และเห็นได้ว่ามีการรับรู้ข่าวสารในช่องทางก้นาน/ผู้ใหญ่บ้านมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.16) เนื่องจากประชาชนในพื้นที่เป็นกลุ่มแรงงานเกษตรกร ใช้ชีวิตในพื้นที่ทำกินเป็นหลัก การประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ มักประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางของผู้นำชุมชน รองลงมาคือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน (ค่าเฉลี่ย 1.08) และหอกระจายข่าว/เสียงตามสาย (ค่าเฉลี่ย 1.02) เห็นได้ชัดเจนว่าผู้นำชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่สำคัญของประชาชนในพื้นที่ศึกษา

Table 3 Channels for Forest Law news (n = 315)

Channels	\bar{x}	S.D.	Level
1. Subdistrict Headman/Village Headman	1.16	0.57	Medium
2. Phu Pha Man Forest Ranger	1.08	0.71	Medium
3. Broadcasting tower	1.02	0.59	Medium
4. Village monthly meeting	0.96	0.73	Medium
5. Television/Radio	0.89	0.63	Medium
6. Family	0.80	0.71	Medium
7. Neighbor	0.77	0.65	Medium
8. Placard	0.70	0.67	Medium
9. Government (non national park)	0.64	0.64	Low
10. Public relations board in the village	0.61	0.64	Low
11. Social media (Facebook/Tiktok/Line)	0.60	0.76	Low
Total average	0.84	0.36	Medium

3. ทักษะติดต่อกฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการ ใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

จากการศึกษาวิจัยพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 315 ราย มีทัศนคติต่อกฎหมายป่าไม้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.80 ± 0.46 คะแนน

หากพิจารณารายชื่อจะพบว่าชื่อที่ประชาชนมีระดับทัศนคติมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1.ท่านคิดว่ากฎหมายกำหนดให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ (ค่าเฉลี่ย 4.26) 2.ท่านคิดว่ากฎหมายควรกำหนดให้ประชาชนสามารถเสนอแนวทางการทำงานในการสำรวจการครอบครองที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้ (ค่าเฉลี่ย 4.17) และ 3.ท่านคิดว่ากฎหมายควรกำหนดให้ประชาชนได้รับอิสระในการเลือกทำการเกษตรในพื้นที่ เช่น

การเลือกปลูกไม้ดอกไม้ประดับ หรือพืชเศรษฐกิจอื่นๆ มากกว่าการทำวนเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.13) และมีระดับทัศนคติน้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ 1.ท่านคิดว่าประชาชนสามารถโอนสิทธิทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ แก่บุคคลภายนอกที่มีใช้ทายาทได้ (ค่าเฉลี่ย 2.70) 2.ท่านคิดว่าการกำหนดระยะเวลาในการอนุญาตให้ครอบครองที่ทำกินระยะเวลา 20 ปี มีความเหมาะสมแล้ว (ค่าเฉลี่ย 3.24) 3.ท่านคิดว่ากฎหมายควรให้ประชาชนที่เคยเป็นผู้กระทำความผิดฐานบุกรุกที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติมีสิทธิได้รับการสำรวจที่ดินทำกิน (ค่าเฉลี่ย 3.28) เนื่องจากประชาชนที่ถือครองที่ทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่านส่วนมาก อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 20 ปี และได้เข้าร่วมการสำรวจที่ดินทำกิน

กับอุทยานแห่งชาติภูผาม่านในหลายครั้งไม่ว่าจะเป็นการสำรวจที่ดินทำกิน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2541 หรือคำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 และตามมาตรา 64 ส่งผลให้มีทัศนคติต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติในระดับมาก ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของการครอบครองที่ดินทำกิน ตามมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เช่น ในข้อที่ 1 ท่านคิดว่ากฎหมายกำหนดให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ และในข้อที่ 8 ท่านคิดว่า การสำรวจที่ดินทำกิน ตามมาตรา 64 เป็นการแก้ไขปัญหาที่ดินให้แก่ประชาชนที่ทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือในการสำรวจการครอบครองที่ดินทำกิน และมีความเชื่อในการพยายามแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินทำกินในเขตป่าอนุรักษ์ของประชาชนอย่างแท้จริง และมีทัศนคติที่ดีในการร่วมสำรวจการครอบครองที่ดินตามมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562

4. ระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

จากการศึกษาวิจัยพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 315 ราย มีระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 11.85 ± 4.48 คะแนน หากพิจารณารายชื่อจะพบว่าข้อที่ประชาชนมีระดับการรับรู้มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) บุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ มีหน้าที่ต้องอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความ

หลากหลายทางชีวภาพควบคู่ไปด้วยใช่หรือไม่ (คำตอบถูก 262 คน คำตอบผิด 53 คน) 2) พื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่านเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายใช่หรือไม่ (คำตอบถูก 257 คน คำตอบผิด 58 คน) และ 3) บุคคลสามารถบุกกรุก แผ้วถาง ขยายพื้นที่เพิ่มเติมได้โดยไม่ผิดใช่หรือไม่ (คำตอบถูก 246 คน คำตอบผิด 69 คน) และพบว่าข้อที่ประชาชนมีระดับการรับรู้ที่น้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ 1. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ฉบับเดิมคือฉบับ พ.ศ. 2535 ใช่หรือไม่ (คำตอบถูก 63 คน คำตอบผิด 252 คน) 2. บุคคลสามารถละทิ้งการทำประโยชน์ที่ดินที่ได้รับการสำรวจการครอบครองเกิน 1 ปี โดยไม่มีเหตุอันควรก็ได้ใช่หรือไม่ (คำตอบถูก 82 คน คำตอบผิด 233 คน) และ 3. การอนุญาตให้ทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เป็นการอนุญาตตามมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ใช่หรือไม่ (คำตอบถูก 83 คน คำตอบผิด 232 คน)

การวิเคราะห์ระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยของระดับการรับรู้กฎหมายเท่ากับ 11.85 คะแนน จากคะแนนเต็ม 22 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนยังขาดความเข้าใจในบางประเด็นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ส่วนหนึ่งเกิดจากการดำเนินการตามมาตรา 64 ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน

ตามแนวทางที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้วางไว้ซึ่งอาจจะสร้างความสับสนให้กับประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้ เช่น 1) การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการทำการเกษตรในลักษณะเกษตรแบบผสมผสาน โดยมีการปลูกไม้ยืนต้นประจำถิ่นเพื่อฟื้นฟูป่าระบบนิเวศในพื้นที่อยู่อาศัยหรือทำกินในรูปแบบวนเกษตร 2) ในกรณีที่บุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการฯ ถึงแก่ความตาย หากทายาทของบุคคลดังกล่าวประสงค์จะอยู่อาศัยหรือทำกินในที่ดินนั้นต่อไป ให้อยู่อาศัยหรือทำกินได้เพียงเท่าระยะเวลาที่เหลืออยู่ของโครงการ 3) ห้ามซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ให้ยืม โอนสิทธิการครอบครองให้บุคคลอื่นเว้นแต่เป็นการครอบครองโดยการตกทอดแก่ทายาททางมรดกตามกฎหมาย และ 4) บุคคลที่ได้อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการต้องเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งต้องเป็นผู้ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ออกจากที่ดินที่ครอบครองนั้นมาก่อน (Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation , 2019) อีกทั้งยังขาดกฎหมายลำดับรอง ที่จะเป็นหลักในการกำหนดเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562

5. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายป่าไม้เกี่ยวกับการใช้

ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่านพบว่า ปัจจัยด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อครัวเรือน ลักษณะการทำประโยชน์ในพื้นที่ ไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อระดับทัศนคติต่อกฎหมายป่าไม้ของประชาชน (Table 4) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Juthatamee , 2004) ได้ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อรูปแบบการจัดการทรัพยากรป่าไม้สำหรับหมู่บ้านแม่วิลคลอง ลาน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อครัวเรือนที่ที่แตกต่างกันส่งผลให้มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Roontong , 2003) ได้ศึกษาทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่อยู่อาศัยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ยม ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า อายุ อาชีพ รายได้ต่อครัวเรือน ที่แตกต่างกันส่งผลให้ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน พบว่า ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อครัวเรือน มีผลต่อระดับการรับรู้กฎหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Sungkapunth , 2011) ได้ศึกษาการรับรู้ข้อมูลด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมจากเครือข่ายวิทยุชุมชนบ้านเราชาวอุ้มทอง FM 104.75 MHz ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อ

ครัวเรือนที่แตกต่างกันส่งผลให้ประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Srichan, 2012) ได้ศึกษาการกำหนดแนวทางการจัดทรัพยากรป่าไม้อย่างมีส่วนร่วมกรณีศึกษาสวนรุกขชาติคูเมือง จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่ถือครอง ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการยอมรับแนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรที่ต่างกั น และพบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบ

กฎหมายมีความสัมพันธ์ระดับต่ำกับระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ ($p < 0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Wanna, 2018) ได้ศึกษาการรับรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รอบพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลำน้ำน่านฝั่งขวา จังหวัดแพร่และอุตรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า การรับข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าจากสื่อและความรู้การอนุรักษ์สัตว์ป่ามีความสัมพันธ์กับการรับรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่า

Table 4 Hypothesis test results

Socio-demographic factors	Attitude				Perception			
	t-test	F-test	Correlation Coefficient	p-value	t-test	F-test	Correlation Coefficient	p-value
1. Gender	-.988	-	-	.324	-.802	-	-	.423
2. Age	-	1.653	-	.161	-	11.163	-	.000**
3. Status	-	1.581	-	.194	-	1.739	-	.159
4. Education level	-	1.996	-	.055	-	7.316	-	.000**
5. Main Occupation	-	1.542	-	.177	-	12.443	-	.000**
6. Monthly incomes	-	.726	-	.537	-	7.193	-	.000**
7. Land ownership	-	2.138	-	.076	-	3.097	-	.016*
8. Land use pattern	-	2.132	-	.062	-	3.849	-	.002**
9. Participation in National Park	.831	-	-	.407	1.162	-	-	.246
10. Perception of forest laws information	-	-	.048	.392	-	-	.139	.013*

Note: Significance with; * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

สรุป

การศึกษาเรื่องทัศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 ราย ที่ถือครองที่ดินทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ภายใต้งบเงื่อนไขตาม มาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ และปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ อยู่ในระดับปานกลาง มีการรับรู้ข่าวสารในช่องทางก้านัน/ผู้ใหญ่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือช่องทางเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน และหอกระจายข่าว/เสียงตามสาย และช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อยที่สุดคือช่องทางสื่อออนไลน์ (Facebook/Tiktok/Line)

ระดับทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายป่าไม้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน อยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อกฎหมายป่าไม้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่าปัจจัยด้าน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ขนาดพื้นที่ถือครอง ลักษณะการทำประโยชน์ในพื้นที่ และการเข้าร่วมกิจกรรมของอุทยานแห่งชาติที่แตกต่างกัน มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน และพบว่าการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบกฎหมาย ส่งผลให้ประชาชนมีทัศนคติไม่แตกต่างกัน

ระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน พบว่าประชาชนที่มีปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ขนาดพื้นที่ถือครอง ลักษณะการทำประโยชน์ในพื้นที่ ที่แตกต่างกันส่งผลให้มีระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ที่แตกต่างกัน ในส่วนของปัจจัยด้านเพศ สถานภาพ และการเข้าร่วมกิจกรรมของอุทยานแห่งชาติที่แตกต่างกัน มีระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ไม่แตกต่างกัน และพบว่าการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบกฎหมาย ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีระดับการรับรู้กฎหมายป่าไม้ที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ปัญหาที่พบจากการศึกษา

1. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2562 ซึ่งตรงกับช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ส่งผลให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร แต่เป็นช่องทางที่ยังไม่เหมาะสมสำหรับประชาชนที่ถือครองที่ดินทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

2. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 8 (ขอนแก่น) ได้มีโครงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญเพื่อการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ณ อุทยาน

แห่งชาติถูกระดิ่ง เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564 แต่ก็ยังไม่สามารถให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวฯ ควรจัดในทุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อให้ประชาชนที่ถือครองที่ดินทำกินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทุกแห่ง ทราบถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562

3. ประชาชนในพื้นที่เข้าใจว่าการดำเนินการสำรวจที่ดินทำกิน ตามมาตรา 64 ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นการสำรวจข้อมูลเพื่อต้องการจะขอพื้นที่คืนจากประชาชน ซึ่งผิดไปจากข้อเท็จจริงของการสำรวจการครอบครองที่ดิน ซึ่งเป็นการนำข้อมูลการครอบครองที่ดินของราษฎรไปประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา เพื่อให้ประชาชนสามารถทำกินภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาวิจัยพบว่า ประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้จากการประชาสัมพันธ์ในช่องทางก้าน/ผู้ใหญ่บ้าน มากที่สุด ดังนั้นอุทยานแห่งชาติภูผาม่านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะวางแผนการปฏิบัติงานให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของระเบียบและข้อกฎหมายแก่ประชาชนที่ถือครองที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน โดยขอความร่วมมือผ่านทางผู้นำชุมชน

2. อุทยานแห่งชาติภูผาม่านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารในการให้ข้อมูลหรือความรู้ในเรื่องของระเบียบและกฎหมาย

ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และมีการจัดอบรมให้ความรู้และตอบข้อสงสัยสำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และป้องกันการเกิดปัญหาข้อพิพาทในอนาคตระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนเกิดความรู้และตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับป่า และลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้

เอกสารอ้างอิง

- Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation. 2019. **Guidelines for solving land problem in Conservation Forest Areas.** Bangkok. (in Thai)
- Jamikorn, S. 1983. **Statistical Analysis in Social Science.** Department of Statistics, Faculty of Science. Kasetsart University. Bangkok. (in Thai)
- Juthatamee, P. 2004. **People Opinion on Forest Management Pattern for Ban Maew Khlong Lan, Amphoe Khlong Lan, Changwat Kamphaeng Phet.** Thesis, Kasetsart University. Bangkok. (in Thai)
- National Forest Policy Committee. 2019. **National Forest Policy.** Planning and Information Office. Royal Forest Department. (in Thai)

- National Park Act B.E. 2562. **Thai Government Gazette**. Vol. 136 part 71A. Dated May 29, 2019. (in Thai)
- National Park Office. 2021. **National Park Management Policy to National Park Act B.E. 2562**. Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation. Bangkok. (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Council. 2021. **Poverty and Inequality Report 2021**. Available source: https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13081 (in Thai)
- Pearson, K. 1920. **Notes of History of Correlation**. Biometrika. 13(1). 24-45.
- Phuphaman National Park. 2019. **Annual Report 2019**. Khon Kaen. (in Thai)
- Protected and Fire Control Office. 2021. **Statistical Summary Report on Crime Forest Cases**. Available source: <http://portal.dnp.go.th/Content/ProtectandFirecontrol?contentId=15323> (in Thai)
- Roontong, A. 2003. **Attitude Toward Forest Resource Conservation of People Residing in Mae Yom National Park, Saeb Sub-district, Song District, Phrae Province**. Thesis, Kasetsart University. Bangkok. (in Thai)
- Sathornkit, R. 2016. **Legal Problems in Possession of Land for Use in the Conservation Forest Areas**. Thesis Master of Laws. Dhurakif Pundit University. Bangkok. (in Thai)
- Srichan, S. 2012. **Formulation of Participatory Forest Resource Management : A case Study of Koo Mueang Arboretum Sing Buri Province**. Thesis, Kasetsart University. Bangkok. (in Thai)
- Sungkapunth, C. 2011. **The Receiving Information of Forest Resource and Environment Conservation from Ban Rao Chao Uthong Community Radio Broadcasting Network FM 104.75 MHz**. Independent Study, Kasetsart University. Bangkok. (in Thai)
- The Administrative Court. 2013. **Report on the Judicial Development Project of the Administrative Court for the Environment (Green Judges) 2012 : Sustainable Management of Forest, Soil and Water**. Academic Committee on Environmental Laws. Bangkok. (in Thai)
- Wanna, P. 2018. **Wildlife Resource Conservation Perception of Prathomsuksa Six Students Surrounding Lam Nam Nan Fang Khaw Wilife Sanctuary, Changwat Phrae and Uttaradit**. Thesis, Kasetsart University. Bangkok. (in Thai)

Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis.** Third edition. New York: Harper and Row Publication.

Zhang, L., Ma, D., Xu, J., Quan, J., Dang, H., Chai, Y., Liu, X., Guo, Y., Yue, M. 2017. Economic trade-offs of hydrophytes and neighbouring terrestrial herbaceous plants based on plant functional traits. **Basic and Applied Ecology** 22: 11-19.